

1945-03-18

AFSENDER

Johanne Christine Larsen

MODTAGER

Astrid Warberg-Goldschmidt

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Da

Dateringsbegrundelse:

Datoen er skrevet øverst s. 1

Generel kommentar:

Grete Warberg Larsen fødte sit barn
16. april 1945.

Janna Schou var aktiv i forsøget på at
redde jøder ud af Tyskland. Hun var
formodentlig i 1945 gået under jorden.

Landsforeningen JAK blev i 1931
stiftet som en protest mod det
økonomiske system, der gjorde det
muligt at tjene penge på penge. JAK
protesterede mod, at samfundets
penge blev stillet til rådighed i form af
gæld med krav om betaling af renter.
JAK's holdning var, at penge ikke
skulle have en pris, og at deres
funktion udelukkende var at gøre køb
og salg af varer og tjenesteydelser
mulig. Samfundet skulle gennem en
demokratisk styret Samfundsbank
stille de nødvendige betalingsmidler til
rådighed uden omkostninger (Kilde:
J.A.K's hjemmeside, april 2024).

Afsendersted:

Lindøgaard pr. Dræby St.

Afsenderinfo (lakstempel, adresse
m.m.):

Adressen er skrevet på kuvertens
bagside

Modtagersted:

Bakkevej 12 Hareskov St.

Modtagerinfo (udskrift, tilskrift m.m.):

Adressen er skrevet på kuvertens
forside

Omtalte personer:

Johannes Nicolaus Brønsted

Louise Brønsted

Anne Marie -, i huset på Lindøgaard

Christine Mackie

Pernille Marryat
Axel Müller
Ellen Sawyer
Janna Schou
Erik Warberg Larsen
Grete Warberg Larsen
Laura Warberg Petersen

Arkivplacering:
Kerteminde Egns- og Byhistoriske
Arkiv, BB0638

Trykt udgave:
Nej

Proveniens:
Testamentarisk gave til Østfyns
Museer fra Laura/Bibbe Warberg
Petersen

DOKUMENTINDHOLD

Johanne/Junge forstår godt, at Astrid/Dis savner datteren Janna. Det er svært at være alene hele dagen. Johanne var selv ved at blive skør af ensomhed, da hun var i USA. Og jo, Astrid må gerne skrive om sine sorger.

Johanne takker for tobakken. Hun ser ingen mennesker, for rutebilen kører ikke, og folk har ingen cykeldæk.

Grete skal snart føde, og nu har hun hekseskud.

Johanne skriver om krigen og tyskernes brutalitet.

TRANSSKRIFTION

[Håndskrevet på kuvertens forside:]

X

Modt. 22' Marts 1945

besv. samme Dag.

Fru A. Warberg Müller

Bakkevej 12

Hareskov St.

Læst jun. 2000.

af Bibbe

13/3 – 2001. BWP.

[Håndskrevet på kuvertens bagside:]

Lindøgaard Dræby St. Fyen.

[I brevet:]

Lindøgaard

Søndag, d. 18de

Marts 45.

Kære lille Dis!

Tusind Tak for dit Brev, som jeg fik i Forgaars; samme Dag havde jeg Brev fra Bibbe, hendes maatte jeg besvare først, og hun fortalte mig, hvor glad hun havde været over at træffe dig hos Magisterens. Det var dog ogsaa et morsomt Held, at hun netop kom derud den Dag. Nu har vi hende snart hjemme igen og Gud ske Lov for det, det er dog tryggere at vide hende her paa Landet, for Faren dog er minimal.

Kæreste lille Dis, hvor jeg forstaar dit Savn af Janna, og det føles dobbelt – ja mere end dobbelt – fordi du er alene hele Dagen. Hvor godt man end forstaar at – hvad skal jeg sige – underholde sig selv, saa er det ingen Spøg at være alene hele den lange Dag igennem, det prøvede jeg i Amerika, og det var drøjt, så drøjt at jeg ogsaa den Gang mente mig selv

at være på Sindssygens Rand. Saa jeg forstaar dig og har den varmeste Medfølelse i det. Jeg forstaar ogsaa, naar du skriver, at det hjælper ikke, at hun er saa forholdsvis nær, Tværtimod! Hvis hun var helt borte, f. Eks. boede i Jylland, var det lettere at bygge en ny Tilværelse op; paa denne Maade vil det vare længere før du vænnes til Tabet af hende, og dog vilde man selv. ikke bytte eller ønske hende længere borte. Det eneste Gode, jeg kan se ved det, er at det nu er bleven Foraarstid, og Foraaret har jo mange Glæder og Goder i sit Følge, langt værre om det havde været de vemodige Maaneder Oktober og November. Men som du selv skriver, der er ikke andet ved det at gøre end at se at holde Halen saa højt som muligt og forlange af sig selv, at man skal kunne bære det. Og saa maa vi haabe paa, at Tiden vil mildne Savnet, saa du kan faa Glæde ud af Møderne med hende – muligvis det gaar hurtigere, end du nu er i Stand til at tænke dig. Hvor jeg dog haaber og ønsker det. Den lille Pige maa vel ogsaa være et stort Plus for dig. Men først og sidst, at Janna er glad og – som du skriver glad, naar du kommer. Tænk, at du kan spasere en hel Time dertil. Ogsaa hjem? det skrev du ikke noget om. Men hør Dis, jeg vil ikke høre noget om, at du skulde betænke dig paa at udgyde dine Sorger og Problemer for mig. Hvad har man dog sine Venner (Søstre) til, naar man ikke skulde kunne klage sin Nød til dem, naar Livets Bølger gaar højt, som vi udtrykte det i vore unge Dage, nej, lad os nu være her! Og lov mig, at du bare skriver løs, selv om det gør en ondt at høre om Sorger, saa vil man da ti Gange hellere høre dem og have en Følelse af, at ens Svar mulig kan trøste og styrke lidt, end man vil være udenfor og – skaanes! Tænk paa, hvad jeg sikkert har aflæst til dig i sin Tid, da mit Livs Bølger fuldstændig konstant gik højt, det har næppe været Smaating, du har maattet høre om.

Nej, det var saamænd kun en Forglemmelse at jeg glemte X [”X” indsat over linjen] at kvittere og takke for Tobakken, det gik hurtigt op for mig, da jeg havde sendt Brevet. Vi vil være Jer saa taknemmelige, hvis I af og til vil sende noget, for nu kniber

2.

det snart haardt; den hjemmeavlede Tobak er der ikke saa meget Drøje i, som jeg havde tænkt, og det gaar hurtigt ned ad Bakke med den. Saa hvis I vil have Ulejlighed med det og absolut ikke Udgift, vil vi som sagt være Jer megen Tak skyldige.

Tak fordi du holder mig à jour med Jeres økonomiske Forhold; hvor var det dejligt, om I kunne komme rigtig paa Fode, og om Axel kunde faa nye Tænder; det vil gøre ham 10 Aar yngre, og vist ikke alene at se til.

Jo, saadan er det jo, der hvor Pengene er, skal der yderligere dynges paa, og Fattigfolk skal de nok vide at flaa. Vi maa have paa J.A.K., at de Synsmaader en Gang maa vinde Sejr.

Herfra er som sædvanlig intet nyt. Vi ser aldrig nogen her, nu da Bibbe er en Saga, Rutebilen saa at sige ogsaa, og ingen har Dæk paa deres Cyclers. Elle har vi ikke set siden Jul, og naar faar vi hende at se, skønt Vejret jo er lige til at cycle i, saa fint et Foraarsvejr. Godt at vi har Lindørne, dem ser vi da af og til. Grete har det ["det" indsat over linjen] ikke saa farlig godt, hun længes vist efter, at hendes Time skal slaa, det lille Skind.

Næste Dag, Mandag Form. I Morges kom Tinge og spurgte om Anne Marie maatte komme ned og hjælpe Grethe lidt i Eft. Nu har hun faaet Hexeskud og ligger og kan ikke røre sig; det er saa trist, at hun skal døje med alt muligt, den lille go'e Grethe!

Det er Middag nu, og jeg er bange, det bliver ikke til meget mere, Posten er tidlig paa det om Mandagen

Næste Gang skal jeg sende det bio-dynamiske Skrift, du sendte, jeg har knapt læst det endnu og det er jo meget interessant. Det andet beholder jeg altsaa. Tak! – Nu har Anne Marie igen haft en Omgang med Betændelse, denne Gang i Øret og hun har døjet meget og haft Doktor her 2 Gange ligget i Sengen 2 Dage og haft mange Smertes.

Der er saadan en flink lille ung Læge i Dræby, jeg havde aldrig set ham før; den første Dag, han var her, bød jeg ham Kaffe og han blev siddende i nær ved 2 Timer og snakkede med mig; vi var meget ivrige begge to, saa han glemte Tiden. Vi var meget enige – det er man jo gerne for Tiden, fordi det mest er een Ting, man diskuterer nu: Krigen og alt hvad dermed hører. Det var en helt Oplevelse for mig, jeg ser næsten aldrig andre Mennesker.

Efter Middag. Det er underligt nok, for skønt alt hvad der sker i Verden – et Hav af Rædsler – opfylder en hver Time paa Dagen, saa er der noget ved det, der gør, at man ikke skriver om det. Men du kan tro, at alt det forfærdelige som vi hører om, og som ["og som" indsat over linjen] ligger paa en som en Mare ogsaa bidrager til, at gøre det daglige Savn af Janna endnu tungere end det vilde være, dersom Verden havde sit normale Udseende. Jeg har da i hvert Fald saa tit den Fornemmelse, at det er ikke til at bære. Og Verdens Fremtid må man ogsaa - uundgaaelig – spekulere paa. Faar vi mon den forfærdelige tyske Krigsmentalitet udryddet nogensinde. Ja, en Gang maa jo den tyske Nation blive voksen, men hvor længe vil det vare? den er for mig at se en stor lømmelagtig Dreng med alle den Alders Skavanker – ogsaa Børns Grusomhed har den i rigt Maal. En underlig Mangel paa Fantasi, der gør, at de slet ikke formaar at fatte andre Menneskers Lidelser. Nu er Lidelserne over dem selv, men vil de

kunde lære af det? Eller vil det udelukkende resultere i Hævnfølelse? Det er Fremtidens Gaader. Saa vidt jeg husker, sagde Fanny jo, at der vilde gaa en uhyre lang Aarrække uden Krige, men den synske Fisker oppe i Nordnorge, der spaaede 1ste Verdenskrig, paastod, at der vilde komme Krig i 1953, hvor Frankrig og Rusland vilde slutte sig sammen og ødelægge Sverige. Det lyder fantastisk. Man kan ikke tænke sig Frankrig have Interesser i Sverige, vel? Og der er kun 8 Aar til, han maa vist have set forkert med et Aarhundrede eller to. – Naa, nu blev det alligevel til lidt mere Brev,

[Skrevet på hovedet øverst på s. 1:]

Jeg skulde egentlig have hjulpet A.M. med Opvasken, saa hun kunde komme hurtig ned til Grethe, men det Ky' det Ky' -
God Bedring med det lilles Snue, det er da kedeligt, naar hun saa ikke kan komme ud.

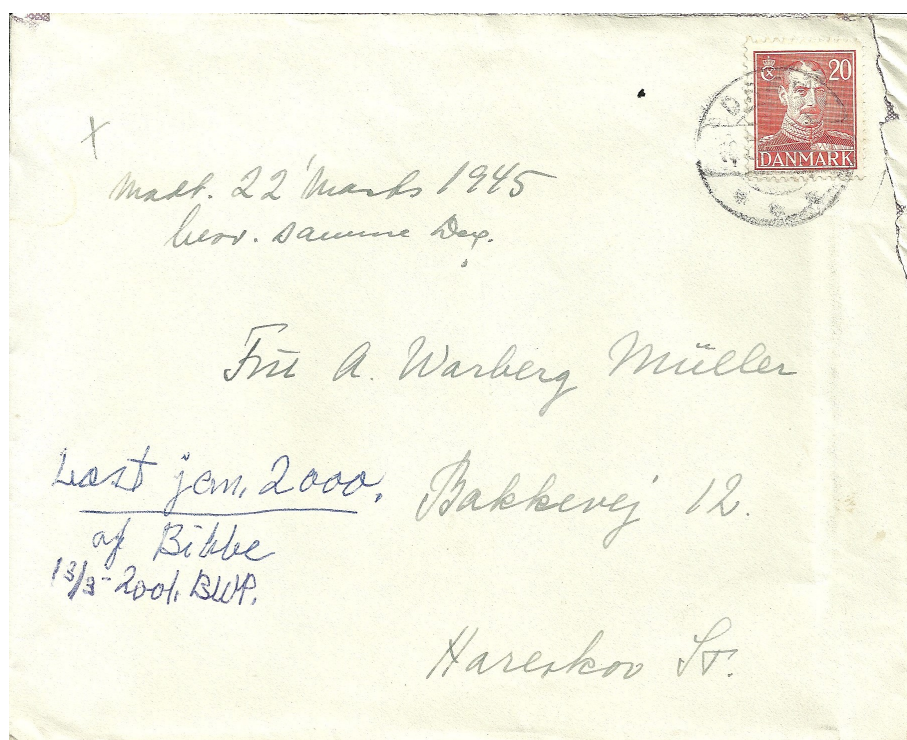
Nu haaber jeg, at det hele maa bedres lidt for dig, søde Dis. "Tiden læger" som Mornine skrev som 14årig, 2 Dage efter en dødsens Fortvivelse over en ubesvaret Elskov.

Tusinde Hilsener fra din Junge.

[Indsat nederst s. 2:] X hvilket herligt Sprog, der kan falde en i Pennen.

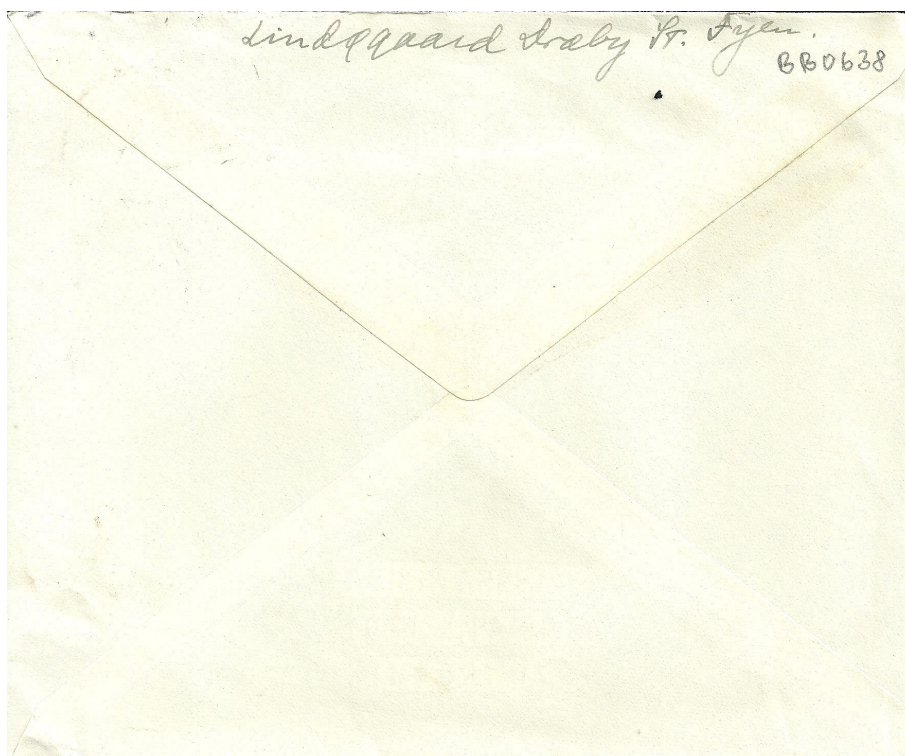
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

**KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET

68063P
at bygge en ny Tilværelse op, paa denne
Maade vil det være ledigere for den vordende
vil Taket af Vende, og dog vilde man selv
ikke bytte eller ønske hende længere borte.
Det ønske godes, kan se ved det, er at det
nu er blevet forarsket, og forarsket har jo
mange Glæder og Gøder i vil vilje, langt væk
om det havde været de nemmeste Maaned
Oktober og November. Men som du selv skriver,
der er ikke andet ved det at gøre end at se
at træde Halen saa lidt for mig og for
langt af sig selv, at man skal kunne lide
det. Og sad man vi havde paa, at Tiden
vil mildere Samlet, saa de kan saa Glæde
ud af Mødrene med hende - muligvis det
gaar hurtigere, end der nu er i Stald sig
at tænke Elig. Hvor jo dog træder og ønsker det
den lille Pige maaske vel at saa være et stort
Plus for dig, men for sig og sig, at jamma er
glad og - kan du skrive, glad naar du kan
men. Tak, at du kan snakke en heltime
derfor. Og saa lyve, det skriver ikke
nødt om. Men for dig, vil ikke høre noget
om, at du skulde belønne dig paa at udgyde
dine Sorgen og Problemer for mig. Hvad kan
man dog gøre, sine Venner (Patre) vil naar man
ikke skulde kunne klage sin Død til dem,
naar sinets Bølge gader hjer, som vi udtrykke
te det i vor sidste Brev, mig, lat os nu være
her! og for mig, at du bare skriver sig,
selv om det gør en smule at høre om Sorgen,
saa vil man da ti Gange hellere høre dem
og høre en Følje af, at ens Prae mult.
kan træde og styrke lidt, end man vil være
sidenfor og - skæms! Tak paa, hvad
sikker har aflastet sig dig i sine Tit. Da
mit sine Bølger fuldstændt, konstant gik
hjer, det har næppe været forarsket, du
har maattet høre om
nej, det var saameget hem en Forglemmelse
at glæde at kvikke og takke for Takken,
det gik hurtig og for mig, da i ledende kendt
Brevet. Vi vil bare se saa Taknemmelige
hvis Takt vil vil seude noget, for mig knibe
x hvilket herligt Sprag, der kan seke en i Penen.

2.

det smalt haart; den bymmeaulek Takak
er du ikke saa saa meget borte i, som
Lauder Lunde, og det gaar lidenst med at
bakke om den. Saa hvis I vil have Udfly-
ket med det og absolut ikke Udgift, vil
vi kan sagt naar du megen Tak skyldige.

Tak fordi du haaler om, og ja, det er
Økonomiske Forhold, hvad du det deflig,
nu I kunde komme rigtig paa Tak, og vi
og vil kunde paa nye Tænder; det vil gøre
ham 10 Aar yngre, og vil ikke alene at se til.

Jo, saadan er det jo, der hvor Pengene
er, skal der ydeltigke dages paa, og
Faldig pakk skal de nok vide at plaa.
Vi vil ha haape paa J. A. K., at de Sags-
manden er Gavn endda viede Sjæ.

Herfor er som setvort indet mest, vi
er aldrig naar den midde Tibet er en
Lage, Rudebider saa at sig og saa, og ingen
kan Tak paa deres Gyseller, og alle kan vi
ikke det siden ful, og naar paa vi leue
at de skont Vejret jo er ligesom at cykle i,
saa lidt et Pandas vid. Gode at vi kan
sindgerne, dem ser vi da at by til. Og det
kan ikke saa lidt godt, hvad Lægen sig efter
at kunde Tine skat slaa, det lille Skind.

Grunde Sag, Mandag, Form. I Mager kan Ting og spurgte
om Anne Marie maatte komme ned og hjaelpe
Grethe lidt i Øst. Nu kan hun faalt Hverokent
og Lægen kan ikke rose sig, det er saa trist, ad det
skulle dog med alle brude, den lille gode Grethe!

Det er Midttag, nu, og jo, hi bany, det bliver ikke
de meget mere, Posten er tidlig, paa det om Mandagen
nogle Gavn, skal i sende det bio-dynamiske
Skribl, du sendte, og har snart laet det endte og
det er jo meget indelmann. Det andet behalder i
allden. Tak! - Nu kan Anne Marie igen haft
en Omgang med Betændelse, denne Gavn i Fred og
men kan dog mest og haft Tak for alle de Gavn
ligger i Lægen i Dage og haft mange Smerten.

Der er saadan en flink lille ung Pige i Oraby,
i haande aldrig selv haave for: den første
Dag, han var blev, bitt i haan Kuffe, og han
lille Siddent i ned ved de Tinner og smakked
med mig; vi var meget, i unge Pige to, saa
han glemte Tiden. Vi var med enige - det
er man jo gerne for Tiden, for det det vi er
een Ting, man der kender mig: Krigen og
aet livet dermed hører. Det var en Billed
oplevelse for mig, i den maeste aldrig andre
Mennesker.

Efter midten det er unduligt nok, for thind alt
druet der skal i Verden - et Haar af Raablen -
opfigder en liden Tinde paa Slagen, saa er der
nogle ved det, der gir, at man ikke skrives om
det. Men der kan tro, at alt det forfædelige som
vi bliver mig, ligger paa en som en Mare og paa
bidragen til, at gik det daglige Sagen af paa
endnu længere end det vilde vare, desuden
Verden haatte til normale Udseende. Ja, han
da i liden Fakt saa til den Formens melle, at
det er ikke til at bare. Og Verdens Fremtid ma
man og saa - uendgaaeli - spekulerer paa.
Faa vi man den forfædelige tyske Krig men
talitet udryddet nogenstunde. Ja, en Gang
maa jo den tyske Nation blive vaklen, men
hvordan vil det vare? den er for mig at se
som en stor kornelagtig Dreng, med alle
den aldeles Skavanker - og saa Jönns Gensambid
han den i rigt maate. En underlig Mangel
paa Fantasi, der gir, at de slet ikke forhaas
at falde andre Menneskers lidelser. Nu er
lidelserne over dem selv, men vil de kunne
bare af det? eller vil det udledende resultat
i Hævnfælde? Det er Fremtidens Gaader. Saa vil
i Luften, sagde Fanny jo, at der vilde gaa en uhyre
lang Barokke uden Krig, men den tyske Fiske
og de i Nordnorge, den spæde 1te Verdenskrig, paadat
at den vilde komme og ødelægge Sverige. Det lyder
vilde slukke sig sammen og ødelægge Sverige. Det lyder
fantastisk. Man kan ikke tænke sig Frankrigs Maade
indvænter i Sverige, vel? Ja, den er kun 8 Aar til, ha
maa vist haue det forrest med et Aarhundrede eller
to. -- Na, nu blev det saa aligevel til lidt mere Brev,